

LA FEMOSA

BUTLLETI DE L'AGRUPACIO CULTURAL "LA FEMOSA"

ARTESA DE LLEIDA

CONTE DE MORT A GRIS TANYA

ARTESA ARQUEOLÒGICA
FUTBOL - UN ACARRIMENT

ELS destalers de la
llengua

SORTIDA A LA RIBA

QUÈ FEM HUMOR
per ARTESA?

El destralers de La Llengua o més papistes que el Papa

Gairebé ni caldria parlar de tots aquests joves que volen posar cura a parlar un bon català si no fos que moltes vegades fan sonriure amb la manera, i la facècia, amb què introdueixen mots a les seves converses.

Per desconeixença, potser, de l'idioma fan traduccions de paraules conegudes del castellà només traient-li l'última síl·laba.

Així :

<u>MOT CASTELLA</u>	<u>TRADCCIO</u>	<u>MOT CATALA</u>
Sombrera	Sombré	Serret o capell . . . . .
Asco	Asc	Fàtic
Criminal	Crimi	Criminal
I d'altres		

També fan traduccions de marques comercials. Així :

- "Soberano" (conyac) queda per "Soberà"
- "Ducados" (tabac) queda per "Ducats"
- "Celtas" (tabac) queda per "Celts" (En català fóra Celtes)

Tanmateix, ni es preocupen de si recol·leixen la collita amb "CERCHADORA" (fóra normal dir "RECOL·LECTORA" o bé "COLLITADORA") ni si van a buscar la llot amb "LECHERA" (dir "LLETERA" no se'ls acut) o bé de si cullen "MANSANES" de les "POMERES"...

En fi, potser començant fent facècia (broma) s'arribarà a algun lloc; Ja ho veurem.

===777===777===
===
===

SORTIDA A LA RIBA

Un diumenge d'aquest mes d'agost, un grup de nois i noies de Puigverd i Artesa, en companyia del capellà de Puigverd, van anar a passar (a aprofitar) el dia a La Riba. Portaven un temari per a discutir: "Què li fa falta a l'adol·scent per endevenir adult?"

Les conclusions a les quals van arribar les trobareu a les pàgines que segueixen.

QUÈ FEM PER ARTESA

Quan parlem d'Artesa entre propis o estranys , no ho fem mai amb un to de satisfets , amb el to d'aquella que els agrada parlar de les seves coses , molt al contrari ; sempre ho fem traient-hi tots els drapets al sol , tots els seus defectes . És que en el fons , i per molt que estimem el nostre poble, no n'estem contents , no ens satisfà. Què més voldríem que vanagloriar-nos de tenir el poble més bonic de la comarca , el més net i endregat , on es fes més coses ! Que tots els artesencs anessim a una i que el nostre cooperativisme fos de germanor.. Sí que més voldríem.

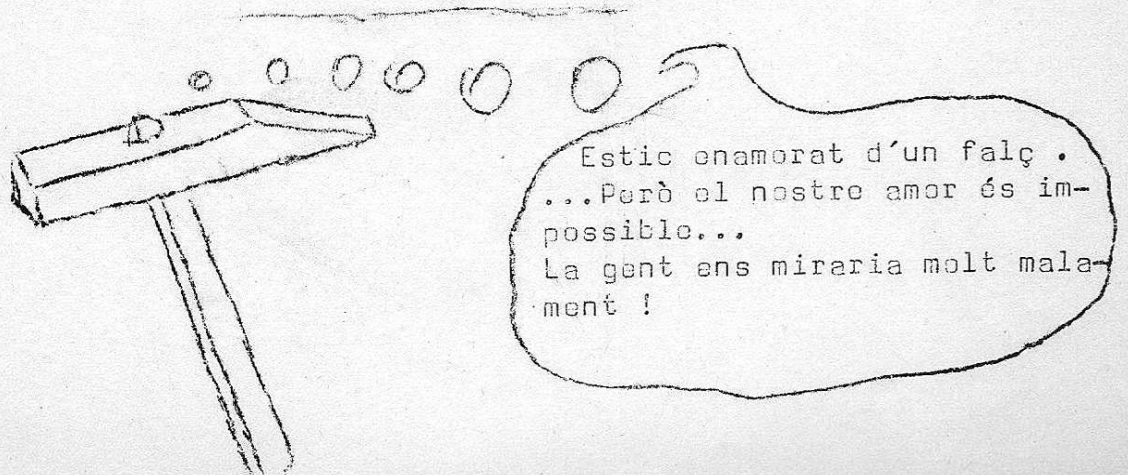
Ens trovem , però , en un poble que ens sembla tot el contrari d'allò que dèiem ara , i això ens mou a parlar-ne amb pessimisme. En no esperar res , en desconfiar de tot i de tothom , i estem més predisposats a desfer que no a construir .

Davant d'aquesta predisposició és difícil parlar d'aixecar un poble, és difícil perquè abans d'intentar-ho ja estem convençuts que és tot inútil . Però , si deixem el pessimisme a part potser sí que podrem fer alguna cosa , potser sí que veurem que al nostre poble no tot són defectes , que hi ha alguna cosa bona i que cal salvar i llavors potser ens convencorem també . que aquesta cosa bona no ens la salvaran els altres , sinó nosaltres els joves .

Fer una Artesa nova no és cosa fàcil , però tampoc és tan difícil que no es pugui fer . Tot és qüestió de voluntat . Si nosaltres no hi estalviem la voluntat , la nostra fe , no sortirem desfraudats , aconseguirem el nostre propòsit de fer una Artesa millor .

Cal començar la tasca !

A.C.

Estic enamorat d'un falç .
...Però el nostre amor és impossible...
La gent ens miraria molt malament !

CONTE DE MORT A TRISTANYA

Allà dalt , en una fonda i verda vall del Pirineu , hi vivia en Quimet , un ancià que ja l'Únic que podia fer , era sortir a prendre el sol a l'entrada del mas . Anys endarrera encara s'arribava a la taverna del poble a fer la "bitifarra" amb els companys tan vells com ell mateix , però ara ja no hi eren . La gent del poble tothom l'estimava , no solament perquè era un home bo , sinó també , perquè sempre havia ajudat bons i dolents , pobres i rics com aquell que no fa res .

Un dia va posar-se malalt ... Patia molt i el cor l'abandonava , els ulls se li omplien de sang , la pell li bullia i per la boca totitàva sang . Aquells eren els últims instants d'en Quimet . Ell , fins i tot , pensava encara , si a algú li havia pogut fer mal... Al carrer els marrecs corrien i el sol es tapava d'uns núvols tan negres com el carbó . Àdhuc a la natura li sabia greu que en Quimet patís . Més tard , quan els marrecs ja dormien , els seus pares pregaven pel seu amic i tantes vegades conseller . Oh! Quin dia aquell... Trons o llampecs deixaren pas a una pluixa ferotge , inclús diria brutal , despiatada. En Quimet patia , ara ja estava groc , ja no pensava . Tenia els ulls clavats a les negres vigues del sostre . El cor li anava a explotar . Al fons se sentien els plors de les comares i una frase que repetien sense parar : Pobre Quimet , pobre Quimet , pobre Quimet... I a fora , l'aigua desbordava els torrents que baixaven salvatgement de les muntanyes , la gent pensava : Això és el diluvi , i d'altres , això és la fi del món... I en Quimet patia . Les comares gastaven els últims plors i oracions : Oh Déu Omnipotent , perquè ens prens d'aquest món les persones més estimades ?

Més tard parà de ploure , ja tronava lluny , i a l'horitzò els núvols deixaven pas a una lluna viva i platejada . En Quimet ja estava blanc i respirava fatigosament , la sang de la boca es barrejava amb aigua , els ulls li sortien de la closca . Les comares se'l miraven amb els ulls inflats de tant plorar... Déu nostre Senyor , que visqui en Quimet .

Passaren hores tan llargues que es perdia el compte , la son marejava i les llàgrimes sortien tan pesades com l'aigua d'una bassa que s'acava . Però ningú dormia . Uns instants més i en Quimet es velluguà nerviós i deixà anar un xiscle desgarrat semblant al d'un animal que és ferit de mort , després un sospir i res més . En Quimet era mort ! Quina mort aquella , es quedà amb els ulls mirant al cel , semblava in-

terrogar : Perquè això oh Déu ? Les comeres arrencaren novament, furiosament , en plor .

A l'endemà a l'enterrament tothom plorava pels carrers enfangats, i fins i tot l'aire semblava dir : Pobre Quimet , pobre Quimet, pobre Quimet . Era aquell , veritablement , un quadro tètric , ningú deia res , tots capficats pensaven amb el seu amic, amb els seus favors en les partides al cafè , en els anys d'ajuda mútua. Quin dia aquell a Triestany, quin dia !

Però allò que són les coses de la vida , al cap d'uns dies ja ningú es recordava d'en Quimet . La gent ja reia com abans , i qui sap si ja ningú , mai més , no resaria per en Quimet . D'ell tan sols en queda una esquela al cementiri feta amb versos que en Quimet tenia anotats en un full de paper :

Quan vingui , aquella hora de temença
en què s'acluquin aquests ulls humans
obriu-me'n Senyor, uns altres de més grans
per contemplar la vostra faç immensa
sia'm la mort una major naixença !

F. Domènech

=====

FUTBOL - UN ACLARIMENT

M'agradaria d'aclarir alguna cosa sobre l'article del número passat signat per M.O.B. amb el títol de "EL C. F. ARTESA , AVUI" . L'amic M.O.B. ens diu que als joves ens van ajudar gent gran i així el C. F. va poder tirar endavant ; hi estem d'acord . Llavors cita noms , i allò que ens crida l'atenció és que un dels citats és J. Puig i a aquest no hi ha manera d'identificar-lo, creiem , però , que l'articulista volia dir J. Drudis , ja que J. Drudis un dels qui ens ajudà més , i com que el seu nom no surt a la llista ...

I a l'últim llegim : "Per fi , dos veïns del poble , R. Olomí i M. Penella cediren uns terrenys a prop del poble ..." Això tampoc és exacte , ja que els veïns d'Artesa que cediren els terrenys per a fer-hi el camp de futbol provisional , no eren dos sinó tres . Cal afegir , doncs, el nom de R. Galitó entre els cedidors del terreny del camp de futbol.

Aclarit això , voldria felicitar a M.O.B. pel seu article i demanar que es publiquin a "LA FEMOSA" més coses sobre el futbol artesenc .

A. R.

HUMOR

PER J. BALLART

Vosté està acusat de roba ! Té algun testimoni al seu favor?
Sr, Judge , Vosté creu que quan vaig arobar porto testimonis ? ,

Què li passa , doctor ?
Estic malal !
I qui l'assisteix ?
Jo mateix ,
Déu meu , quin suïcidi !

SORTIDA a LA RIBA

En aquesta sortida de nois i noies d'Artesa i Puigverd varem perlar per grups mentre anavem al riu que es troba a uns kms. del poble. Allí ens varem banyar i demés actes o circumstàncies propies d'aquest tipus de convivència: excursió-ruta.

Tema que portavem entre llavis : "QUINES TASQUES HA DE REALITZAR L'ADOLESCENT PER ESDEVENIR ADULT ?".

Aquí presentem el resum del que varen dir els grups , els comentaris i l'afegitó de Mosen Xavier .

=====

Es varen dir coses molt aprofitoses, d'altres potser no són relacionades propiament amb el tema.

Devant la pregunta : Quines tasques ha de fer l'adolescent per a arribar a ésser adult ? , dos grups varen dir : COMPROMETRES EN ALGUNA TASCA PRÒPIA DE LA PROMOSIÓ O ELEVACIÓ DEL POBLE EN TOTS ELS ASPECTES DE LA PERSONA. Viure els problemes del poble, com seran s'hi manca(s'hi falta) aigua a l'estiu i l'alcalde ha de fer un pregó amonestant etc.

Però es va dir que el tractar d'aquell tema ja era signe de MADURESA.

Hi ha una etapa de la persona que va de l'infància fins a la maduresa i se'n diu ADOLESCÈNCIA . ÉS EL PAS DE L'ADOLESCÈNCIA.

Una persona , un noi o noia abans que sigui acceptada per la societat i per ell mateix CAL REALITZAR UNES TASQUES.

AQUESTES ES TENEN DE REALITZAR ENTRE ELS 14 i 18 ANYS .

Quines són ?

A) ENVERS UN MATEIX.

-Acceptació de les dades constitucionals o sigui :

1.-Acceptació del físic i no tenir complexos, si un és alt o baix, grassonet o prim, malaltís o sa .

Varen dir alguns si era difícil superar els complexos? -Gairebé no sabem contestar. Es va dir que un a mesura que va superant personalment les dificultats de la vida o imposades per ell mateix , a les hores va superant els complexos si en té o bé adquireix més confiança en ell mateix .

-Acceptació del sexe :-Si un és del sexe masculí o femení . Es digué que hi havia noies sobretot que no accepten el seu sexe i voldrien ser homes. Això és degut, varen dir alguns, a una societat in-

justa envers la noia , en l'educació, discriminatòria en el sexe.

-Saber utilitzar eficaçment el cos. Tenir domini de tots els òrgans del cos humà. No ser un gosset portat per l'instint. Ser delicat amb l'altre sexe en el tracte, per exemple al donar la mà etz... Saber dominar els òrgans sexuals : la masturbació etz. .. Aquesta és signe d'algun desequilibri físic o moral . Sobre aquest punt no van creure parlar-ne més per ara. Potser en alguna altra sortida.

-Adoptar una postura responsable davant el fet religiós. Sortir de la fe ambiental que tenim moltes persones i FER-LA PERSONAL.

Aquí alguns varen dir que la missa s'hauria de realitzar per edats ja que tenim una manera de pensar molt diferent als altres i uns problemes propis. D'altres pel contrari deien que això no està bé ja que era separar els grans dels joves o al revés .

Finalment es digué que la missa EN PRIMER LLOC ha s'ésser signe del poble de Déu que està compost de nens i joves, grans i vells, homes i dones. Però per una altra banda la missa és la reunió on aquests membres del poble de Déu REBEN O HAN DE REBRE L'ALIMENT DE LA PARAULA DE DÉU i si s'ha de donar ADAPTADA A LES EDATS I PROBLEMATICA PROPIES, hem de cercar o buscar una forma apta per a assolir els dos OBJECTIUS O VALORS: 1) Signe del poble de Déu.

2) Aliment ADAPTAT A CADA EDAT.

Es va insinuar que una forma d'assolir aquests objectius seria la celebració de la primera part de la missa per edats i la celebració de l'Eucaristia propiament dita, reunir-se tots al temple. Però una dificultat per a realitzar això és la manca de persones que es vulguin sentir CORRESPONSABLES AMB ELS MOSES per atendre a les diferents edats. No hi ha cristians joves i adults que vulguin complicar-se l'existència.

Es va dir que parlar d'aquests problemes ja era un primer pas. El COMPROMETRE'S ja és un signe de maduresa. Però aquest tema ja és propi de l'apartat següent:

B)-ENVERS LA SOCIETAT.

-fer-se apte per a un treball: Elecció d'una professió determinada i preparar-s'hi. De fet un jove no està content de si mateix fins que no ha assolit una situació estable a la vida. I la societat tampoc l'accepta si no té "alguna cosa".

-Coneixement i valoració del diner. També ho van dir alguns grups . El nen de 10 anys no es preocupa , moltes vegades, de pensar el que costen de guanyar. No hi veu un factor de servei a la societat i producció. El diumenge rep uns duros del pares o padrins i a gastar.

-Comprendre i aprendre la funció social del sexe. Un nen només hi veu l'aspecte fisiològic i no un instrument de comunió espiritual de

dues persones.

-Adquirir un comportament social responsable. Ho van dir diversos grups. Sentir-se responsables del poble. Sigui a través d'un "FEMSA", sigui mitjançant un grup sardanista, teatral, biblioteca, escoltisme, junta del ball, classes de català o d'altres.

-Crear-se una escala de valors. Totes les persones hem de tenir una ESCALA DE VALORS PERSONAL, realitzada segons uns CRITERIS. Què totes les coses de la vida, des d'unes sabates fins a l'amor, la cultura, Déu etc. ocupin un lloc en la nostra vida. El problema seria quins criteris o NORMES es tenen de seguir per a crear-se aquesta ESCALA DE VALORS. Possible tema per a una altra sortida.

-Formar-se una COSMOVISIÓ. O sigui, adquirir una visió explicativa del món. Es va dir que una explicació molt bona era la de Teilhard de Chardin. Es va dir també que calia estar al corrent dels principals esdeveniments del món, país, comarca i poble. El noi (o adult) que viu al marge de les corrents culturals, espirituals, econòmiques, socials del món es pot dir encara NO ADULT. I hi ha molts joves i adults que viuen al marge de tot això en els nostres pobles i ciutats. Cosa que és molt greu. Per això estem com estom en el nostre món rural.

C) - ENVERS ELS PARES.

-Més independència econòmica. Hi ha als nostres pobles, no diguem joves sinó adults casats i amb fills que no són amos de res. Això porta com a conseqüència que en alguns aspectes no hi hagi moltes persones madures. No són responsables de gran cosa.

-Progressiva independència emocional. És l'edat que hi han d'entrar noves persones de l'altre sexe i que no siguin familiars. Per tant en podríem dir un progressiu ACÉS A LA LLIBERTAT.

D) - ENVER ELS COMPANYS I COMPANYYES.

-Establir noves relacions més madures, SENSE TANTA DEPENDÈNCIA EFECTIVA. Les relacions no poden ser dirigides únicament per la simpatia. està clar que l'afectivitat és un valor humà que no hem de menysprear. Hi ha persones que en diem adultes que en aquest aspecte són ADOLESCENTS. Tenen relacions amb aquelles que els cauen simpàtiques.

Aquestes tasques i algunes més NO ES REALITZEN EN UNS DIES, NI EN UNS MESOS. És la feina d'anys!

El qui no les ha realitzat, per més anys que tingui, resta com Tot això es fa entre dubtes i marxés endarrera, tensions internes, joia i sofriment i passant moments de gran inseguretat.

Un grup de nois i noies d'Artesa i Puigverd

Quina hora és ?
No ho sé !
Em pensava que era més tard .

Doctor , vingué perquè em
torni el meu complex d'in-
ferioritat . Sense el com-
plex no afluixo mai i miri
com m'han deixat .

ARTESA ARQUEOLÒGICA

